

Elif Şafak günümüzün en önemli yazarlarından biri.
HANIF KUREISHI

ELİF ŞAFAK

ON DAKİKA

OTUZ SEKİZ SANİYE

Kalbi durmuştu ama beyni değil... henüz değil.
Hatırlamaya başladı Leyla... tüm yaşadıklarını.

Türk Edebiyatı
/ Roman

Elif Şafak günümüzün en önemli yazarlarından biri.
HANIF KUREISHI

ELİF ŞAFAK

ON DAKİKA

OTUZ SEKİZ SANİYE

Kalbi durmuştu ama beyni değil... henüz değil.
Hatırlamaya başladı Leyla... tüm yaşadıklarını.

Türk Edebiyatı
/ Roman

DK

Strasbourg doğumlu **Elif Şafak**, çocukluğunu ve gençliğini Ankara, Madrid, Amman, Köln, İstanbul, Boston, Michigan ve Arizona'da geçirdi. ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü bitirdi, yüksek lisansını aynı üniversitede Kadın Çalışmaları Bölümü'nde, doktorasını ise Siyaset Bilimi alanında tamamladı. Türkiye, ABD ve İngiltere'de [üniversitelerde] öğretim üyesi olarak dersler verdi. 2018 yılında Oxford Üniversitesi'nde Karşılaştırmalı Avrupa Edebiyatı Weidenfeld Kürsüsü'ne misafir öğretim üyesi olarak edebiyat ve sanat seminerleri vermek üzere seçildi. Oxford/St. Anne's College onursal üyesi oldu.

İlk kitabı *Kem Gözlere Anadolu* (öykü) 1994'te yayımlandı. İlk romanı *Pinhan*'la 1998 Mevlânâ Büyük Ödülü'nü aldı. Bunu, *Şehrin Aynaları* (1999) ve Türkiye Yazarlar Birliği Ödülü'nü kazandığı *Mahrem* izledi (2000). Ardından her ikisi de çok satan ve geniş bir okur kitlesine ulaşan *Bit Palas* (2002) ve *Araf* (2004) yayımlandı. *Med-Cezir*'de (2005) kadınlık, kimlik, kültürel bölünme, dil ve edebiyat konulu yazılarını topladı. 2006'da senenin en çok okunan kitabı olan *Baba ve Piç* yayımlandı. Ardından aylarca satış listelerinden inmeyen ilk otobiyografik kitabı *Siyah Süt*'ü yazdı. Doğan Kitap tarafından 2009 Martı'nda yayımlanan *Aşk*, Türk yayıncılık dünyasında önemli bir rekora imza atarak, en kısa sürede en çok satan roman oldu, yayımlandığı günden bu yana 1 milyona yakın sattı.

Tüm eserlerinden seçkiler niteliğinde olan *Kâğıt Helva* (2009), gazete yazılarından derlediği *Firarperest* (2010), İngiltere'ye göç etmiş Türkiyeli bir ailenin dramını anlattığı *İskender* (2011), yine gazete yazılarından derlediği *Şemspare* (2012), 16. yüzyıl İstanbulu'nu kaleme aldığı *Ustam ve Ben* (2013) ve *Havva'nın Üç Kızı* (2016) romanları Doğan Kitap tarafından yayımlandı, *Havva'nın Üç Kızı* yılın en çok okunan romanı oldu. 2018'de denemelerden oluşan *Sanma ki Yalnızsın* yayımlandı.

2010 yılında Fransa'nın Sanat ve Edebiyat Şövalyesi nişanına layık

görülen, eserleri elli dile çevrilen ve *The New York Times*, *The Washington Times*, *The Financial Times*, *The Guardian*, *Le Figaro* gibi önde gelen yayın organlarında hakkında çok sayıda edebi inceleme yazısı çıkan; aynı zamanda uluslararası basında makaleler yazan Elif Şafak'ın romanları, Penguin, Random House, Rizzoli, Flammarion, Keim&Aber gibi dünyanın en önemli yayınevleri tarafından yayımlanmaktadır.

Şafak, Margaret Atwood ile birlikte, Norveç merkezli Future Library'ye (Geleceğin Kütüphanesi) 100 yıl sonra okunmak üzere eser bırakacak yazarlar arasında seçilmiştir. 2017'de Amerika'nın etkili yayın organlarından Politico tarafından dünyayı daha iyi bir yer yapacak 12 kişiden biri olarak belirlenmiştir. Londra ve İstanbul'da yaşamaktadır. Eserlerini İngilizce ve Türkçe yazmaktadır.

[@shafakelif](https://www.instagram.com/shafakelif)

[elifshafak](https://www.facebook.com/elifshafak)

[@Elif Safak](https://www.twitter.com/Elif_Safak)

On Dakika
Otuz Sekiz Saniye

Yazarın Doğan Kitap tarafından yayımlanan diğer kitapları:

<https://www.dogankitap.com.tr/yazar/elif-safak>

ON DAKİKA OTUZ SEKİZ SANİYE

Yazan: Elif Şafak

Çeviren: Omca A. Korugan

Editör: Handan Akdemir

Yayın hakları: © 2024 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Dijital © 2020 / ISBN 978-625-6210-33-2

Kapak tasarımı: Holly Ovenden / Penguin Books UK.

Kapak uygulama: Feyza Filiz

Harita çizim: Emir Vahedi

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel: 0090 212 373 77 00

dyd@doganyayinlari.com.tr

www.dogankitap.com.tr

www.doganyayinlari.com.tr

[@doganyayinlaridijital](https://www.instagram.com/doganyayinlaridijital)

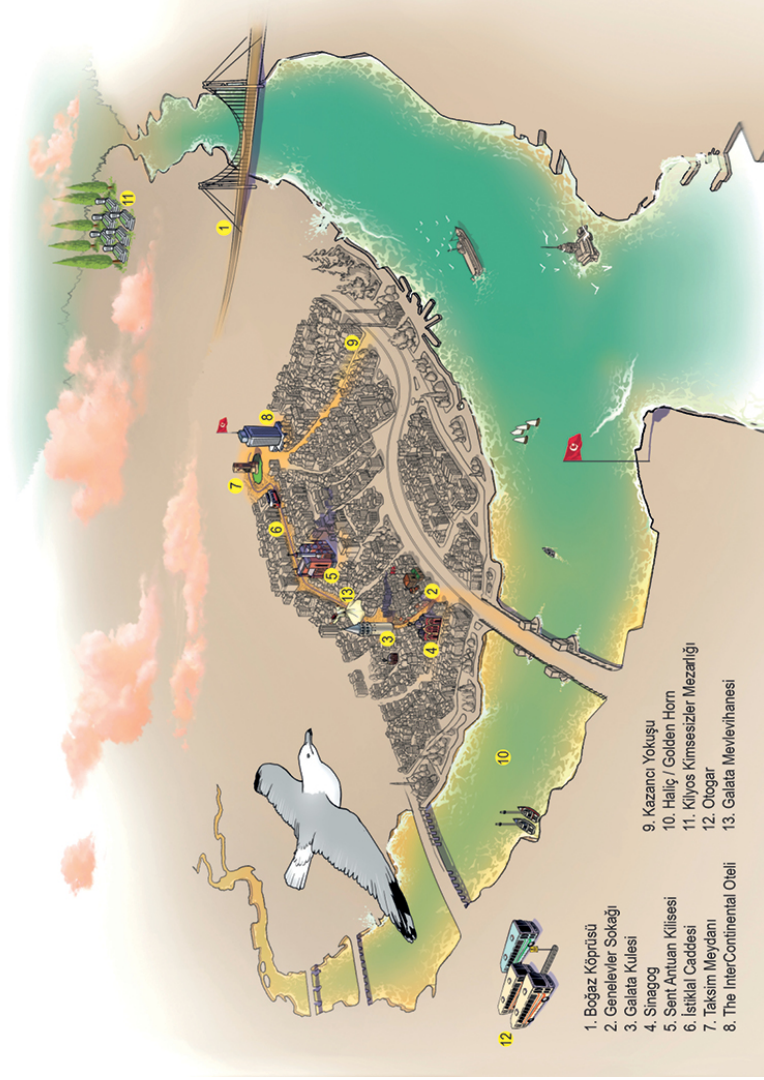
[@DoganYayinlariDijital](https://www.youtube.com/@DoganYayinlariDijital)

On Dakika
Otuz Sekiz Saniye

Elif Şafak

Çeviren: Omca A. Korugan
(Yazarla birlikte)

Harita: Emir Vahedi

İstanbulu kadınlara ve ezelden beridir
dişı bir şehir olan İstanbul'a...

Son

Adı Leyla'ydı. Tekila Leyla.

Öyle derdi ona arkadaşları, ahbabları ve müşterileri. Evde ve işyerinde –rıhtımın yakınlarında, lambacılarla kebabçıların ortasında, bir kiliseyle bir sinagoğun arasına sığışmış arnavutkaldırımli çıkmazda, yani İstanbul'un en eski genelevlerini barındıran o meşum sokakta yer alan gülkurusu renkli evde– bilinen adıyla Tekila Leyla.

Yine de böyle dediğınızı duyacak olsa vallahi bozulabilir ve ayakkabısını –yüksek topuklu pabuçlarından birini– şaka yollu kafanıza fırlatabilirdi. Benden söylemesi.

“Bi dakika. ‘Adı Leyla’ diyeceksin canikom, ‘adı Leyla'ydı’ değil, tamam mı?.. Geçmiş zamana konulacak kadın mıyım ben yahu!”

Hiç istemezdi kendisinden geçmiş zaman diliminde söz edilmesini, tüm hayatı ve varlığı adeta bir masalmışçasına ondan bahsedilmesini. Zinhar razı olmazdı buna. Böyle bir şeyin düşüncesi bile kendini önemsiz ve bitik ve yenik hissetmesine neden olurdu muhtemelen ve şu garip dünyada istediği en son şeydi böyle hissetmek. Ne yenikti o, ne bitik, ne de önemsiz.

Ama işte şu an itibariyle, ne kadar ısrar ederse etsin şimdiki zamana sımsıkı tutunmakta, Tekila Leyla'nın kalbi daha az evvel durmuş, soluk alıp veriş i ise hepten kesilmişti. Nasıl inkâr edebilirdi ki öldüğünü?

Arkadaşlarının hiçbirinin haberi yoktu henüz. Sabahın bu erken saatinde hepsi horul horul uykuda olmalıydı. Her biri kendi rüyalar labirentinin çıkış yolunu arıyordu muhtemelen.

“Keşke ben de evimde olsaydım” diye düşündü Tekila Leyla, “yorganımın sığağıyla sarmalanmış halde, ayakucumda kıvrılmış, mahmur bir mutlulukla mırıldanan kedimle birlikte.”

Kedisi, sağ olsun, hem yaşlı hem duvar gibi sağırdı. Patilerinin

birindeki kar beyazı leke dışında da simsiyahtı. Tıpkı erken dönem sinema kahramanları gibi kendine ait sessiz bir evrende yaşıyordu. Zaten bu yüzden ona, Charlie Chaplin'den esinlenerek Çapkın Çarli ismini koymuştu Tekila Leyla.

Şu an evinde olmak için neler vermezdi ki. Ama orada değil, buradaydı işte; İstanbul'un kenar mahallelerinden birinde, karanlık ve nemli bir futbol sahasının karşısında, tutamaçları paslanmış, boyası dökülen, metal bir çöp kutusunun içinde. Tekerlekli bir çöp kutusuydu bu; yaklaşık 1,20 metre yüksekliğinde, eni de onun yarısı kadar. Leyla'nın kendisi 1,70 boyundaydı – üstüne bir on beş santim de hâlâ ayaklarında olan arkası açık, mor parıltılı stiletoları eklemek gerek.

Merak ettiği öyle çok şey vardı ki. Hayatının son anlarını tekrar tekrar düşünmekten alamıyordu kendini. Zihninde son saniyelerini yeniden kurguluyor, nerede neyin ters gittiğini sorgulayıp duruyordu – halbuki beyhude bir çabaydı bu, zira zaman dediğin çözülmüş bir yün yumağı gibi geriye sarılamazdı. Son nefesini verdikten sonra insan, işlerin nerede tökezlediğini sormanın ne yararı vardı!

Teni donuk, soluk gri-beyaz bir renge dönmeye başlamıştı bile. Ama ne ilginçtir ki hücreleri hummalı bir faaliyet içindeydi hâlâ. Bir koşuşturma ki sormayın. Organ ve uzuvlarında hayat enerjisi kesilmemişti henüz. Ne gariptir; cesetlerin devrilmiş bir ağaç ya da içi boş bir kütük kadar cansız olduğu varsayılır. “Halbuki hakikat böyle değilmiş” diye düşündü Leyla. Fırsatı olsa, sanılanın aksine, cesetlerin enerji dolu olduğunu anlatırdı bizlere.

Bir fani olarak varoluşunun sonuna gelmiş olduğuna inanamıyordu. Daha dün akşam Beyoğlu'ndan salınarak geçmiş, adlarını ya askeri liderlerden ya milli kahramanlardan –hep ama hep erkeklerden– alan sokaklarda gezdirmişti gölgesini. Daha bu hafta, Galata ve Kurtuluş'un alçak tavanlı tavernalarında, Tophane'nin basık, boğucu batakhanelerinde, yani turist rehberlerinde katiyen yer almayan mekânlarda kahkahası yankılanmıştı doya doya. Tekila Leyla'nın bildiği ve yaşadığı ve sırtlandığı İstanbul, Turizmve Kültür Bakanlığı'nın yabancılara göstermek istediği İstanbul değildi zaten.

Dün gece, lüks bir otelin en üst katındaki süitte, bir viski bardağının

etrafında bırakmıştı parmak izlerini. Parfüm kokusu da yabancı bir adamın yatağının üstüne atıverdiği ipek fularda kalmıştı. Beş can dostunun yaş günü hediyesiydi ona bu parfüm – Paloma Picasso. Gökyüzünde, ta yukarılarda, gecedен kalma ayın silueti görünüyordu hâlâ; incecik bir dilim şeklinde ve mutlu bir anın yadigârı gibi parlak ve ulaşılmazdı.

Madem hâlâ bu dünyanın bir parçasıydı Tekila Leyla ve madem içinde hâlâ hayat vardı, enerji vardı, o halde nasıl yitip gitmiş olabilirdi? Günün ilk ışıklarıyla silinen bir rüya değildi ki “var” iken “yok” olsun böyle birdenbire? Daha birkaç saat önce şarkı söylüyor, sigara içiyor, yürüyor, küfrediyor, düşünüyordu... gerçi hâlâ düşünüyordu ya. İlginç! Zihninin gene de tıklar tıklar çalışıyor olması fevkalade bir şeydi – tabii bunun ne kadar süreceği belli değildi. “Keşke geri gidebilsem de herkese ölülerin hemen ölmediğini, hiç değilse bir süre daha birtakım şeylere kafa yorabildiklerini anlatabilsem...” diye geçirdi aklından. Ama bunu bilseler kesin korkarlardı. Kendisi de hayattayken ürkerdi muhtemelen böyle bir bilgiden. Ama bu hakikatin bilinmesinin önemli olduğuna kanaat getirdi. Ah keşke yaşayanlara bunu anlatabilseydi.

Âdemoğulları Havvakızları nedense varoluşlarının dönüm noktalarıyla ilgili bitimsiz bir sabırsızlık içindelerdi. Mesela zannediyorlardı ki evlilik defterine imza atar atmaz insan hemen “koca” olur, “eş” olur. Oysa işin aslı şuydu ki, evlilik denilen müesseseyi anlamak uzun yıllar sürüyordu. Benzer şekilde, herkes zannediyordu ki insanın çocuğu doğduğu an anne olunur ya da baba olunur. Gerçekteyse, ebeveyn olmayı öğrenmek hayli zaman alıyordu. Keza anneanne babaanne olmayı öğrenmek de öyle. Aynısı emeklilik ve yaşlılık için de geçerliydi. Hayatının yarısını geçirip uğruna hayallerinin çoğunu heba ettiğin bir ofisten çıktığın anda nasıl birdenbire vites değiştirebilirdin ki? O kadar kolay değildi değişime ayak uydurmak, bir sonraki aşamaya geçiş yapmak. Hâlâ saat yedide kalkıp duşunu alan, tıraş olup düzgünce giyinen ama kahvaltı masasına oturunca gidecek bir vazifeleri olmadığını hatırlayarak oracığa çöküveren emekli öğretmenler tanıyordumesela. Alışmaya çalışıyorlardı hayatlarının bu yeni safhasına. Velhasıl hayat birbirinden kopuk ve kesik kategorilerden değil, birbirine iplik iplik dolanan süreçlerden örülüydü.

İş ölümüne gelince de durum pek farklı değildi belki. İnsanlar sanıyordu ki, son nefesini verdiği an otomatik olarak bir cesede dönüşürsün. Vallahi o kadar mekanik değildi bu dönüşüm. Nasıl kömür karasıyla pırıl pırıl beyazın arasında sayısız renk tonu mevcutsa, “hayat” ve “daimi istirahat” denilen mertebeler arasında da birtakım farklı geçişlilikler vardı.

Güneşin doğmasını bekliyordu sabırla. O zaman birileri onu görüp bu pis çöp kutusundan çıkaracaktı muhakkak. Kimliğini aydınlatmak yetkililerin fazla zamanını almazdı herhalde. Bütün yapmaları gereken Tekila Leyla'nın bir hayli kabarık dosyasını bulup çıkarmaktı tozlu arşivlerinden. Yıllar içinde haddinden fazla kere durdurulmuş, aranmış, fotoğraflanmış, parmak izi vermiş ve gözaltına alınmıştı. Arka sokaklardaki polis karakollarının kendilerine has kokusu ne kadar da tanıdıktı ona: bir gün önceden kalma izmaritlerle tepeleme dolu küllükler, kenarı kırık fincanlarda kahve taveleri, ekşi nefesler, ıslak bezler ve ne kadar çamaşır suyu kullanılsa da bastırılmayan o keskin tuvalet kokusu. Polis memurları ile sabıkalı suçlular daracık mekânları paylaşırlardı eninde sonunda. Saçları, ölü deri hücreleri aynı zemine dökülürdü. İnsan gözünün göremediği bir boyutta, zıt unsurlar en beklenmedik şekillerde birbirine karışabiliyordu. Ne tuhaf!

Yetkililer kimliğini tespit edince ilk iş ailesine haber verirlerdi herhalde. Annesiyle babası bin altı yüz küsur kilometre uzakta, Van'da yaşıyorlardı. Ama onu çok zaman önce reddettikleri düşünülürse, kalkıp cenazesini almaya geleceklerine ihtimal vermiyordu Leyla.

Bizi rezil rüsva ettin cümle âleme. Herkes arkamızdan konuşuyor.

O nedenle polis, ailesi yerine arkadaşlarına gitmek zorunda kalacaktı. Beş can dostu vardı Tekila Leyla'nın: Sabotaj Sinan, Nostalji Nalan, Cemile, Zeynep122 ve Hollywood Hümeysra.

Arkadaşlarının her şeyi bırakıp koşa koşa geleceklerinden hiç kuşkusu yoktu. Gözleri şoktan kocaman açılmış, yüreklerinde ağır bir üzüntü ve henüz tam olarak büyüklüğünü kavrayamadıkları bir matemle, telaşlı ve mütereddit adımlarla ona doğru koşarken görebiliyordu neredeyse onları. Arkadaşlarını üzeceği için kötü hissetti kendini. İstemezdi onları böyle yaralamak. Ama biliyordu ki beş dostu ona harika bir cenaze töreni

yapacaklardı. Bunu düşünmek içini rahatlatmıştı. Mademki gidiyordu bu âlemden, tantanayla, aşkla gitmeliydi. Ona da bu yakışırdı! Kâfur ve tütü. Müzik ve çiçekler – bilhassa güller. Ateş kırmızısı, canlı sarı, koyu bordo... Klasik, zamana meydan okuyan, rakipsiz. Lale fazla ihtişamlı, nergis fazla narindi, zambaksa oldum olası Leyla'yı hapsiştirirdi. En iyisi güldü her zaman; albenisi ve sivri dikenleriyle gül kadar bir kadına yakışan çiçek var mıydı?

Usul usul şafak söküyordu. Rengârenk ışık huzmeleri –şeftalili belliniler, portakallı martiniler, çilekli margaritalar, buzlu negroniler– ufkun üstünde uzanıyorlardı doğudan batıya. Çevredeki camilerden yükselen birbiriyle senkronize olmayan ezan sesleri çoktan dağılmıştı. Turkuaz uykusundan uyanan İstanbul Boğazı esniyordu. Duman tıksıran motoruyla bir balıkçı teknesi limana dönüyordu. Ağır bir dalga kıyıya vurdu nazlı nazlı. Zamanında buraları bezeyen zeytinlikler ve incir bahçeleri daha fazla binaya ve otoparka yer açmak için buldozerlerce dümdüz edilmişti. Yarı karanlığın içinde bir yerlerde, bir köpek havladı – bitimsiz bir sadakat ve görev duygusuyla. Yakınlarda bir kuş öttü yüksek sesle ve bir başkası da ona yanıt verdi, kim bilir neler diyerek. Bir şafak korosu. Delik deşik yolda bir çukurdan çıkıp diğerine düşen bir sevkıyat kamyonunun gümbürtüsünü duyuyordu şimdi Leyla. Birazdan, sabah trafiğinin uğultusu kulakları sağır eder hale gelecekti. Yaşam tüm gücüyle bastıracaktı her gün olduğu gibi.

Tekila Leyla hayattayken, ha bire dünyanın sonu hakkında atıp tutanlara bir türlü akıl sır erdiremezdi. Kıyametle ilgili tahminlerde bulunmaktan adeta zevk alan bu tiplere şaşırır, hatta onları tedirgin edici bulurdu. İlk bakışta akli başında görünen insanlar nasıl oluyordu da gezegeni tarumar eden göktaşları, ateş topları ve kuyruklu yıldızları hakkındaki bütün o çılgın senaryolara kafayı takabiliyorlardı öyle? Leyla'ya kalsa, insanlığın başına gelebilecek en kötü şey kıyamet değildi. Medeniyetin bir anda toptan silinip gitmesi ihtimali ürkütücüydü, doğru. Ama çok daha ürkütücü olan bir şey vardı: tek tek bizim kendi bireysel ölümlerimizin dünyanın düzenine zerre kadar etkisi olmadığını ve hayatın bizle ya da bizsiz ertesi sabah aynı şekilde devam edeceğini kavramak. En korkutucu olan bu değil miydi?

Meltemin yönü değişti birden, futbol sahasının kuzeyinden esmeye başladı.

Ve derken, ayak sesleri. Yaklaşmakta olan dört gölge. Dört ergen oğlan. Çöpleri karıştırıp bir şeyler bulmak için erkenden yola düşmüş yoksul, yoksun çocuklar. İki plastik şişeler ve ezilmiş teneke kutularla dolu bir el arabasını itiyordu. Omuzları düşmüş, dizleri bükülmüş bir başka oğlan, ağır mı ağırpis bir çuvalı sırtlamış, arkalarından geliyordu. Besbelli elebaşları olan dördüncü ise, kemikli göğsünü bir dövüş horozu gibi şişirmiş, kendisine özgü bir çalımla kasıla kasıla yürüyordu önlerinden. Aralarında şakalaşarak, itişerek Tekila Leyla'nın içinde bulunduğu çöp kutusuna doğru yaklaşıyorlardı.

Yürümeye devam edin.

Yolun karşı tarafındaki bir çöp kutusunun önünde durup içini karıştırmaya giriştiler. Şampuan şişeleri, meyve suyu kutuları, salça kavanozları, yoğurt kâseleri, yumurta kartonları... ganimetlerini bir bir seçip el arabasına yığmaya başladılar. Hareketleri becerikli, ustacaydı. İçlerinden biri eski bir deri şapka buldu. Gülerek başına taktı ve muhtemelen bir filmde gördüğü bir gangsteri taklit ederek ellerini arka ceplerine sokup, abartılı, mağrur bir edayla yürümeye başladı. Elebaşı, ceberut bir havayla anında şapkayı çocuktan kaptığı gibi kendi başına taktı. Kimse itiraz etmedi. Kimse ona diklenmedi.

Çöpü yeterince temizlemiş, gitmeye hazırılar şimdi. Tekila Leyla, çocukların geriye dönüp ters yöne yürümeye başladıklarını fark etti dehşetle.

Şşt, baksanıza, buradayım ben! Hey!

Elebaşı, sanki Leyla'nın yalvarışını duymuş gibi, çenesini ağır ağır kaldırıp gözlerini kıstı ve yükselen güneşe baktı. Değişen ışığın altında, bakışları ufku taradı. Derken birdenbire durdu. Kaşları kalktı, dudakları hafifçe titredi.

Lütfen kaçma.

Kaçmadı. Onun yerine, diğerlerine dönüp duyulmayan bir şeyler söyledi. Şimdi onlar da yüzlerinde aynı afallamış ifadeyle Leyla'ya

bakıyorlardı. Ne kadar genç olduklarını fark etti Leyla. Büyük adam gibi davranmaya çalışsalar da daha ufacık, ana kuzusu veletlerdi aslında.

Elebaşı, atılabilecek en küçük adımlarla ona doğru ilerledi. Bir fare yere düşmüş bir elmaya nasıl yaklaşırsa –ürkek ve tedirgin ama bir o kadar da kararlı ve hızlı– öyle yürüyordu çocuk Leyla’ya doğru. Yaklaşım da Leyla’nın halini görünce çehresi karardı oğlanın.

Korkma ne olur.

Çocuk biraz daha sokuldu ve durdu. O kadar yakındaydı ki şimdi kanlanmış gözlerinin sarıya çalan aklarını görebiliyordu Leyla. Bali kokluyordu besbelli. İstanbul’un kucak açıp bağrına basar gibi yaptığı ama en beklenmedik anda eski bir bez bebek gibi fırlatıp kenara atacağı yüzlerce, binlerce gariban çocuktan biriydi o da; taş çatlasa on beş yaşındaydı daha.

Polisi ara oğlum.

Polisi ara ki sevgili arkadaşlarıma haber verebilesinler.

Kimsenin onu izlemediğinden emin olmak için sağa sola bakındı oğlan. İleri doğru atılarak Leyla’nın kolyesine uzandı – ortasında minicik bir zümrüt taş olan kapaklı, altın kaplama bir madalyonu bu. Elinde patlayacağından korkuyormuş gibi dikkatle dokundu kolyeye, metalinserinliğini hissetti avucunda. Madalyonu açtı. İçinde bir fotoğraf vardı. Fotoğrafı çıkarıp bir an dikkatle inceledi. Kadını –daha genç halini– tanıdı hemen; kadının yanında ise saçları eski moda uzun ve bambaşka bir devrin tarzında taranmış, yeşil gözlü, yumuşak gülümlü bir adam vardı. Mutlu görünüyorlardı beraber, birbirlerine âşık görünüyorlardı.

Fotoğrafın arkasında bir yazı vardı:*D/Ali ve ben... 1976 baharında.*

Oğlan ilgisizce burnunu çekti. Fotoğraf değildi derdi. Hızlıca asılıp kopardı kolyeyi ve ganimetini cebine sokuşturdu. Şayet arkasında sessizce duran diğerleri onun ne yaptığını fark ettilerse bile görmezden gelmeyi tercih ettiler. Henüz küçüktüler belki ama ne zaman uyanıklık edip ne zaman aptal taklidi yapmaları gerektiğini bilecek kadar deneyimleri vardı bu zor şehirde.

Oğlanlardan en ufağı bir adım öne gelip, ancak bir fısıltı kadar çıkan sesiyle sormaya cesaret edebildi:

“Sence şey mi?”

“Ney mi?”

“Yani yaşıyor mu?”

“Saçmalama” dedi elebaşı. “Çoktan nalları dikmiş karı, baksana.”

“Zavallı, yazık. Kimmiş acaba?”

Elebaşı kafasını yana eğip sanki ilk kez fark ediyormuş gibi dikkatle inceledi Tekila Leyla’yı. Onu baştan aşağı süzerken, tıpkı dökülen mürekkebin sayfaya yayılması gibi pis bir sırtış yüzüne yayıldı.

“Görmüyor musun ulan geri zekâlı? Orospunun teki.”

“Öyle mi dersin?” diye sordu en genç oğlan – böyle bir kelimeyi ağzına almayacak kadar utangaç ve masumdu.

“Ben demiyorum salak. Ortada işte.”

Elebaşı gruba doğru dönerek yüksek ve kesin bir sesle konuştu ardından:

“Bütün gazetelere çıkar bu valla. Televizyonlara da! Meşhur olacağız! Gazeteciler gelince onlarla konuşma işini bana bırakın, tamam mı?”

Uzakta bir yerlerde, ara gazını alan bir araba çevre yoluna doğru kükrercesine atıldı ve virajda patinajlar yaparak uzaklaştı. Egzoz kokusu tuzlu rüzgârın yakıcılığına karıştı. Gün ışığının minarelere, çatılara ve erguvan ağaçlarının en üst dallarına ancak dokunmaya başladığı bu erken saatte, körpe demde bile insanların acelesi vardı bu şehirde, sanki daha şimdiden gecikmişlerdi bir yerlere.

Birinci bölüm

Akıl

Bir dakika

Öleli henüz bir dakika olmuştu. Sadece altmış saniye. Bu süre içinde, Tekila Leyla'nın bilinci tıpkı meddücezirle kıyıda uzaklaşan deniz suları gibi yavaş ama kararlı bir şekilde çekilmeye başladı. Kansız kalan beyin hücreleri artık tamamen oksijenden yoksundu. Ama durmadılar. Henüz değil. Kalan son bir enerjiyle sayısız nöron harekete geçti, baş döndürücü bir hızla birbirine bağlandı. Kalbinin atışı çoktan durmuş olsa da zihni direniyordu, sonuna dek savaşıyordu. Yepyeni bir farkındalıkla bedenin ölümünü izliyordu beyin; izliyor ve anlıyordu ama kendi sonunu kabullenmeye hazır değildi daha. Hafızası atağa kalkmış, müthiş bir gayretle sona ulaşmış hayatının parçalarını toparlamaya başlamıştı. Öyle ki çoktan unuttuğunu varsaydığı, sonsuza dek kaybolduğunu zannettiği hatıraları anımsamaya başladı. Zaman adeta sıvılaştı; anıların birbirinin içine sızdığı, geçmişle bugünün birbirinden ayıramaz hale geldiği taşkın bir akışa dönüştü.

Aklına gelen ilk hatıra tuzla ilgiliydi – tuzun tenindeki hissi ve dilindeki tadı.

Bir bebek olarak gördü kendini – çıplak, ürkek, kırmızı. Daha saniyeler önce, annesinin rahminden çıkmış ve ilk kez hissettiği bir korkunun pençesinde, ıslak, kaygan bir geçitten dışarı kaymıştı. Şimdi de sesler, renkler ve bilinmeyen cisimlerle dolu bir odadaydı. Soğuk bir ocak günü olduğu halde vitraylı pencerelerden giren gün ışığı yatağın üstündeki örtüye vuruyor, porselen leğenin içindeki sudan yansıyor. Hazan yapraklarının tonlarında giysiler kuşanmış yaşlıca bir kadın vardı odada: Ebe Nine.

Ebe Nine bir havlu daldırdı suya ve dikkatlice sıktı. Kolundan aşağı bir damla kan sızdı.

“Maşallah, maşallah. Nur topu gibi bir kız.”

Ebe Nine, sutyeninin içine sakladığı bir parça çakmaktaşını çıkarıp bebeğin göbek bağına maharetle kesiverdi. Katiyen makas ya da bıçak kullanmazdı bu işi yaparken. Soğuk keskinliğini sevmezdi metalin. Çakmaktaşını yeğlerdi daima. Yaşlı kadın hem mahalledeki herkesten saygı görür, hem de kimselere benzemez huyları ve münzeviliği sebebiyle “tekinsizler”den sayılırdı. Tekinsizler. Hani şu havaya atılan madeni para misali, kişiliklerinin iki yanı, iki apayrı yüzü olan insanlar: bir dünyevi, bir uhrevi. Ne zaman hangi yanlarını göstereceklerini kestirmek mümkün değildi.

Bu arada yatakta yatan genç anne zorlukla doğruldu. Bal rengi saçları terden keçeleşmiş, ağzının içi kuruyup kum gibi olmuştu. “Kız, öyle mi?” diye sordu çekinerek.

Bunun böyle olacağından endişeleniyordu zaten. Birkaç hafta evvel bahçede yürüyüşe çıkıp, ağaç dallarında örümcek ağları aramıştı. Nihayet bir ağ bulunca işaretparmağını dikkatlice içinden geçirmişti. Takip eden günlerde sık sık gelip durumu kontrol etmişti. Eğer örümcek, yırtılan ağı tamir etmiş olsaydı, bu bebeğin oğlan olduğu anlamına gelecekti. Ama ağ yırtık kalmıştı. O zaman anlamıştı karnında kız taşıdığını.

Adı Binnaz’dı genç annenin. On dokuz yaşındaydı ama bu yıl kendini çok daha yaşlı hissediyordu. Dolgun, biçimli dudakları, bu yörede az rastlanan türden, hem küçük hem ucu kalkık bir burnu, uzunca bir yüzü ve mavi hareleriyle sığırcık yumurtalarını andıran iri gözleri vardı. Her zaman zayıf ve ince yapılı olmuştu ama sırtındaki açık kahverengi keten gecelikle daha da narin görünüyordu şu an. Yanaklarında birkaç belli belirsiz suçüçeği izi göze çarpıyordu. Seneler evvel, daha ufak bir çocukken, uykusunda mışıl mışıl uyurken, pencereden sızan ay ışığı tarafından okşanmış olduğuna alametti bu izler; öyle söylemişti annesi. Nasıl da özlemişti anacığını. Birkaç saat mesafedeki bir köyde yaşıyorlardı: anası, babası ve dokuz kardeşi. Çok fakirdi ailesi – bu eve yeni gelin geldiği günden beri Binnaz’a sık sık hatırlatılıyordu bu mesele zaten:

Şükret, kız duydun mu? Yat kalk haline şükret! Buraya geldiğinde hiçbir şeyin yoktu. Ne sırtında bir hırka, ne ayağında pabuç. Geçmişini unutma!

Buraya geldin de ağzına doğru dürüst yemek girdi, bitin kanlandı sayemizde.

“Hâlâ hiçbir şeyim yok ki” diye düşünürdü Binnaz sık sık; sahip olduğu her şey karahindiba tohumları kadar gelip geçici ve köksüzdü. Ani bir esinti, şiddetli bir yağmur yeterdi kaybolup gidivermelerine. Günün birinde bu evden yaka paça kapı dışarı edilebilirdi. Bu ihtimal kafasını hep meşgul ediyordu – nereye giderdi öyle bir şey olursa? Doyuracak onca boğaz varken, bir de onu geri almayı zinhar kabul etmezdi babası. Yeniden evlenmesi gerekirdi – ama bir sonraki evliliğinin bundan daha mutlu ya da yeni kocasının bundan daha iyi olacağını garantisiz yoktu; hem zaten kim alırdı ki onun gibi boşanmış, *kullanılmış* bir kadını? Omuzlarına yük gibi binerdi bu evhamlar, kuşuklar. Davetsiz bir konuk misali dolanır dururdu evde, mutfakta, yatak odasında, hatta kendi zihninde, orada bile istenmediğinden şüphe ederdi.

Ama işte bundan böyle hayatı değişecekti. Bundan emindi. Bu bebeğin doğumuyla her şey bambaşka olacaktı. Bu anı beklemişti kaç zamandır. Artık huzursuz hissetmeyecekti kendini, ne de bu kadar güvensiz.

Neredeyse istemsizce dönüp kapıya baktı Binnaz. Orada, bir eli kalçasında bir eli kapı kolunda, sanki kalsa mı gitse mi karar veremezmiş gibi duran, sağlam yapılı, köşeli çeneli bir kadın duruyordu. Kırklarının başındaydı ama ellerindeki lekeler ve bıçak gibi incecik ağzının etrafındaki kırışıklar onu olduğundan daha yaşlı gösteriyordu. Eğri büğrü çizgilerin derin derin kat ettiği alnı sürülmüş bir tarlayı andırıyordu. Kırışıklarının çoğu ya kaş çatmaktan ya da sigara tütürmekten olmuştu. Bütün gün, İran’dan gelen kaçak tütünden nefes çekip durur, yanında da Suriye’den gelen kaçak çaydan içerdi. Bol bol kullandığı Mısır kınası sayesinde kiremit kırmızısına bürünen uzun saçlarını ortadan ayırıp neredeyse beline kadar inen kusursuz bir örgü yapmıştı. Ela gözlerini sürmelerin en koyusuyla özenle sürmelemiştir. Binnaz’ın kocasının öteki karısıydı bu – yani ilk karısı. Suzan.

Bir an için iki kadının bakışları birbirine kilitlendi. Odanın içindeki hava ağırlaştı. Tepside kabaran hamur gibi ekşimsi bir koku vardı etrafta. On iki saatten fazla bir süredir aynı mekânı paylaşmış olsalar da iki farklı dünyaya savrulmuşlardı şimdi adeta. Bu çocuğun doğumuyla birlikte aile

içindeki konumlarının sonsuza dek değiştiğini ikisi de biliyordu. İkinci eş, gençliğine ve fakirliğine ve sonradan gelmiş olmasına rağmen, bundan gayrı daha üst mertebeye terfi edecekti.

Suzan bakışlarını kaçırdı ama sadece kısa bir süre için. Yüzünü tekrar çevirdiğinde, daha önce orada olmayan bir sertlik gelmişti çehresine. Başıyla bebeği işaret etti. “Niye sesi çıkmıyor? Sakat mı yoksa?”

Binnaz’ın benzi kül gibi oldu. “Sahi, bir şey mi var?”

“Hiçbir şey yok” dedi Ebe Nine, Suzan’a soğuk bir bakış atarak. “Az biraz sabır.”

Ebe, sonbaharda hacdan dönen birinin getirdiği zenzem suyuyla dikkatlice yıkadı, ovaladı bebeği. Bu arada ufaklık rahatsız bir şekilde kıvranıyordu; kendi kendiyile –üç kilo yedi yüz gramlık bedeniyle– kavga ediyordu sanki.

“Kucağıma alabilir miyim?” diye sordu Binnaz. Bir tutam saçını parmağına dolamıştı. Ne zaman endişelense tekrarlardı bu hareketi. “Ebe Nine, niye ağlamı... ağlamıyor?”

“Meraklanma sen. Ağlayacak elbet bu kız!” dedi Ebe Nine, kesin bir ses tonuyla. Birden rahatsız oldu söylediği şeyden; dilini ısırıldı hemen. Söyledikleri uğursuz bir kehanet gibi geldi kendi kulağına. Hızla üç kez yere tükürüp sağ ayağıyla sol ayağına bastı. İçine doğan kötü hissin önünü almak için.

Odadaki herkes –ilk eş, ikinci eş, ebe ve iki komşu– bebeğe beklenti dolu gözlerle bakarken gergin bir sessizlik kapladı etrafı.

“Ne var? Doğruyu söyleyin, nesi var bebemin?” dedi Binnaz. Kırılğan ve titrekti sesi, korkuyla dolu.

Son birkaç yıl içinde, her biri bir öncekinden daha zorlu altı hamilelik yaşamış ve altı kez düşük yapmıştı. O kadar genç evlendirmişlerdi ki onu, ne vücudu ne ruhu hazırды yaşadıklarına. Ama kimse halinden anlamamıştı. Tam tersine her seferinde onu suçlamışlardı, sanki düşük yapmak onun kabahatiymiş gibi. Bu yüzden bu kez her zamankinden de dikkatli davranmıştı. Duyduğu her hurafeye inanmış, her yolu denemişti. Bebeğin teni tüylerle kaplı olmasın diye tek bir şeftaliye bile el sürmemişti mesela; bebeğin çilleri ya da benleri olmasın diye mutfakta hiç baharat ya da ot kullanmamıştı; bebekte doğum lekeleri olmasın diye

hiç gül koklamamıştı. Şansları kısılar diye korkusundan saçını bir kez bile kesmemişti. İyi saatte olsunlardan birinin başına isabet eder diye duvarlara çivi çakamaz olmuştu. Cin taifesinin tuvaletlerin etrafında düğün yaptığını bildiğinden hava karardıktan sonra odasından çıkmamış, lazımlıkla idare etmişti. Tavşanlar, yarasalar, sıçanlar, kediler, akbabalar, kirpiler, sokak köpekleri... tam dokuz ay boyunca bunların hiçbirine bakmamayı başarmıştı. Hatta mahalleye bir ayı oynatıcı geldiğinde ve bütün ahali gösteriyi seyretmek için dışarıya döküldüğünde bile, o, maazallah bebek kıllı doğar diye korkup, onlara katılmamıştı. Ve ne zaman bir dilenci ya da cüzamlıyla karşılaşsa ya da bir cenaze arabası görse hemen arkasını dönüp ters yöne kaçmıştı. Bebeğin gamzeleri olsun diye her sabah bir bütün ayva yemiş ve kötü ruhları uzak tutmak için her gece yastığının altında bir bıçakla uyumuştur. Bu arada kocasının ilk karısının kudretini azaltmak için her gün güneş battıktan sonra gizlice Suzan'ın saç fırçasındaki saçları toplayıp, ocakta çatır çatır yakmıştı.

Doğum sancuları başlar başlamaz, güneşte olgunlaşmış bir kırmızı elmayı ısırması Binnaz. Yatağın yanındaki masanın üstünde yavaş yavaş kararıyordu şimdi elma. Âdetlere göre aynı meyve daha sonra birkaç dilime bölünecek ve mahallenin hamile kalamayan kadınlarına verilecekti. Ayrıca, kocasının ayakkabısının sağ tekine nar suyu doldurup içmiş, odanın dört köşesine rezene tohumu serpmiş ve kapının eşiğinde – şeytanı evlerden irak tutan o tekinsiz hudutta– yere bir süpürge koyup üstünden defalarca atlamıştı. Sancılar arttıkça, doğum kolaylaşsın diye, kafeste tutulan bütün hayvanlar salıverilmişti. Kanaryalar, ispinozlar... En son salıverilen de cam fanustaki gururlu ve yalnız mavi balık olmuştu. Safir mavisini yüzgeçlerini dalgalandırarak yakınlardaki bir derede yüzüyor olmalıydı şimdi. Şayet bu Doğu Anadolu şehrinin meşhur sodalı gölüne ulaşırsa, o tuzlu, karbonatlı sulara hayatta kalma şansı pek yoktu küçücük balığın. Ama eğer diğer yöne giderse Zap Suyu'na ulaşabilir, hatta daha ileride bir noktada Dicle'ye, Cennet Bahçeleri'nden çıktığına inanılan o efsanevi nehre bile katılabilirdi, kim bilir.

Bütün bunlar, sırf bebek sağ salim gelsin diyeydi.

“Kızımı getirin, yüzünü göreyim.”

Binnaz tam bunu söylediği sırada, bir hareket dikkatini çekti. Suzan,

insanın zihninden gelip geçen bir düşünce gibi sessizce kapıyı açıp dışarı süzölmüştü; kocasına –her ikisinin kocasına– haber verecekti muhakkak. Binnaz’ın bütün vücudu kaskatı kesildi.

Bir kadının kocasını düşündüğünde aşk değil, sevgi değil korku hissetmesi ne acıydı.

Enteresan zıtlıkların adamıydı Harun. Bir gün gayet cömert ve müşfikken ertesi gün alabildiğine bencil ve ilgisiz olabiliyordu. Bir tarafı merhametliken, bir tarafı katı ve duyarsızdı. Üç kardeşin en büyüğüdü. Dünyalarını yerle bir eden bir trafik kazasında ana babalarını kaybedince iki kardeşini büyötmek ona kalmıştı. Bu trajedi Harun’un kişiliğini derinden şekillendirmiş; onu aile fertlerine karşı aşırı korumacı, kollayıcı, dış dünyaya karşı ise itimsiz kılmıştı. Çelişkilerle doluydu. Arızaları boldu. Alkolü sevdiği kadar dinden imandan da dem vururdu. Ne zaman gereğinden fazla içip içip kafayı bulsa, meyhane arkadaşlarına kallavi sözler verirdi. Sonra ayılınca suçluluk duygusuyla ezilir ve bu sefer de Yaradan’a kallavi sözler verirdi. Belki çenesini kontrol etmekte zorlanıyordu ama esas bedeniydi ona daha büyük dert çıkaran. Binnaz her hamile kaldığında Harun’un karnı da karısınınkine paralel olarak şişmişti. Öyle ki komşuları arkasından kıs kıs güler olmuştu.

“Yine karnı burnunda seninkinin! Yazık ki kendisi doğuramıyor.”

Bir erkek evlat sahibi olmak Harun’un dünyada en çok istediği şeydi. Takıntısı, arzusu, hırsı buydu. Sadece bir de yetmezdi. Dört oğlan istiyordu. İsimlerini de kararlaştırmıştı çoktan: Tarkan, Tolga, Tufan ve Tarık. Senelerdir bunun hayalini kurar, anlatıp dururdu. Suzan’la uzun yıllar süren evliliğinden çocuğu olmamıştı. Sülalenin büyükleri de on beş, taş çatlasa on altı yaşında olan (tam yaş gününü kendi de bilmiyordu) Binnaz’ı bulmuşlardı. Aileler arasında haftalar süren pazarlıklardan sonra Harun’la Binnaz imam nikâhıyla evlendirilmişti. Nikâhın herhangi bir resmiyeti yoktu ve ileride herhangi bir şey ters gidecek olsa laik mahkemelerce tanınmayacaktı ama bu kimsenin sözünü etmediği bir detaydı yalnızca.

İmam nikâhının olduğu gün, nedense Türkçe konuşurken sesi daha kısık, Arapça okurken daha güröl çıkan şaşş bir imamın karşısında, şahitlerin önünde yere oturmuşlardı. Binnaz bütün süreç boyunca

gözlerini halıdan ayırmasa da arada imamın ayaklarına kaçamak bakışlar atmadan edememişti. Kurumuş çamuru andıran soluk kahverengi çorapları örselenmiş ve yıpranmıştı. Adam ne zaman hareket etse, başparmaklarından biri incele incele zara dönmüş yün dokumayı delip dışarı çıkacak gibi oluyordu. Belki o parmak da tıpkı Binnaz gibi buradan kaçmak istiyordu.

Binnaz düğünden kısa süre sonra hamile kalmıştı ama onu neredeyse öldüren bir düşükle sonuçlanmıştı bu gebelik. Gece yarısı yaşanan panik, cam kırıkları gibi bedenine saplanan sancılar, kasıgını kavrayan soğuk bir el, kan kokusu, sanki düşüyor, düşüyor, düşüyormuş gibi bir şeylere tutunma ihtiyacı. Sonraki hamileliklerin hepsinde aynı hal nüksetmişti. Üstelik her seferinde daha keskin, daha beter. Kimselere söyleyemiyordu ama sanki kaybettiği her bebekle beraber dış dünyayla arasında uzanan halat köprünün bir parçası daha kopuyor gibi geliyordu Binnaz'a – incecik, çürük bir iplikten başka bir şey kalmamıştı sanki artık onu o dünyaya bağlayan, aklını başında tutan.

Üç yıl bekledikten sonra, aile büyükleri bir kez daha baskı yapmaya başlamışlardı Harun'a. Kuran'a göre, bir adamın dörde kadar karı almasının caiz olduğunu hatırlatıp durmuşlardı. Bu sefer dul bir köylü kadını, hatta kendi çocukları da olan birini bulmasını telkin etmişlerdi habbire. Bu evlilik de resmi olmayacaktı ama bir dini nikâh daha kolayca kıyılırdı nasılsa, tıpkı bir önceki gibi sessizce ve çarçabuk. Yahut Binnaz'ı, bu işe *yaramaz acemi ve genç hatunu* boşayıp tekrar evlenebilirdi. Harun şimdiye dek her iki tavsiyeyi de geri çevirmişti. İki karıya bakmak yeterince zordu zaten; bir üçüncüsü de gelirse maddi olarak çökerdi. Suzan ya da Binnaz'ı boşamaya da hiç niyeti yoktu, çünkü farklı sebeplerden dolayı da olsa her ikisine de hayli düşkündü.

Yastıklardan destek alarak yatakta doğrulan Binnaz, şu anda Harun'un ne yaptığını hayal etmeye çalıştı. Yandaki odada divana uzanmış, bir eli alnında, bir eli karnında, bir bebek sesi bekliyor olmalıydı. Ardından, Suzan'ın ölçülü ve kontrollü adımlarla ona doğru yürüdüğünü hayal etti. İkisini birlikte getirdi gözünün önüne, fısıldaşıyorlardı; bir yastıkta değilse de aynı çatı altında yıllar geçirmiş olmanın şekillendirdiği hareketlerinde bir akıcılık, bir kolaylık vardı. Aklından geçenlerden

huzursuz olan Binnaz, daha ziyade kendi kendine konuşur gibi, “Suzan kesin ona söylüyordur şimdi” dedi.

“Rahat ol, ziyanı yok, bırak söylesin” dedi komşulardan biri yatıştırıcı bir sesle.

Öyle çok şey ima ediliyordu ki bu lafla. *Bırak da kocasının kucağına kendi veremediği bebeğin haberini versin bari kadın.* Söylenmemiş kelimeler, evden eve gerilmiş çamaşır ipleri gibi gider gelirdi bu şehrin kadınları arasında.

İçinde karanlık bir şeyin –o hiç dışa vuramadığı öfkesinin– kaynamaya başladığını hissediyordu Binnaz. Gözlerini ebeye çevirip, “Bebek neden hâlâ hiç ses çıkarmadı?” diye sordu.

Ebe Nine yanıt vermedi. Tedirginlik bir yumru olup oturmuştu yaşlı kadının karnına. Bu bebekte bir tuhaflık vardı ve mesele sadece kaygı verici sessizliği de değildi sanki. Öne eğilerek bebeği kokladı. Tam kuşkulandığı gibiydi – bu dünyadan olmayan, pudramsı, miskimsi bir koku.

Yeni doğanı dizlerinin üstüne koyup yüzüstü çevirdi ve poposuna vurdu – bir kez, iki kez. Küçük surat şoku, acıyı algıladı. Ellerini sıkıp minik yumruklar yaptı, ağzını büzüp sımsıkı kapattı. Hâlâ ses yoktu.

“Nesi var?”

Ebe iç geçirdi. “Hiç. Sadece... hâlâ *onlarla* sanırım.”

“Onlar da kim?” diye sordu Binnaz ama yanıtı duymak istediğinden emin değildi. Hemen ardından ekledi: “Bir şey yap o zaman!”

Ebe Nine düşündü. Her yeni doğan kendi yolunu kendi hızında bulsa doğrusu daha iyiydi. Bebeklerin çoğu çevrelerine hemencecik uyum sağlardı ama bazıları, sanki insanlığın geri kalanına katılıp katılmamak konusunda tereddüt eder gibi ağırdan alır, geri dururlardı. Yıllar içinde, hayatın dört bir yandan bastırırken taşkınlığı karşısında gözü korkan, korkup da doğmadan saniyeler önce veya hemen sonra sessizce bu dünyadan ayrılmaya karar veren nice bebek görmüştü Ebe Nine. İnsanlar “kader” deyip geçerlerdi bu durumlarda, çünkü ürkütücü ve karmaşık şeylere basit isimler verilirdi hemen her zaman. Oysa Ebe Nine şöyle düşünüyordu: Bazı bebekler, sanki önlerindeki zorlukları sezercesine, hayatı denememeyi seçiyordu ta en baştan. Bu dünyaya ayak basmış

Okuyucuya Not

Bu kitaptaki birçok olay gerçek hadiselerden etkilenerek kaleme alındı ama son tahlilde elbette ki her şey kurmaca.

Kilyos'ta, birçoğunuzun bildiği üzere, gerçekten bir Kimsesizler Mezarlığı var. Hızla genişlemekte. Son zamanlarda, Avrupa'ya geçmeye çalışırken Ege Denizi'nde boğulan sığınmacılardan buraya gömülenlerin sayısı giderek arttı. Bütün diğer mezarlar gibi onlarınkilerde de yalnızca sayılar var. Nadiren isimler yazılı bu mezarlıkta.

Kitapta sözü geçen pek çok mezarlık sakini, –Nepal'den New York'a seyahat eden Zen Budisti büyükanne dahil– burada gömülü olan insanlarla ilgili gazete kupürlerinden ve gerçek hikâyelerden esinlenilerek yaratılmıştır.

Genelevler Sokağı da gerçek, malum.

Hikâyede sözü geçen tarihi olaylar da öyle –1968'de Vietnam'da gerçekleşen My Lai katliamı ile 1977'deki İşçi Bayramı'nda İstanbul'da yaşanan katliam da buna dahil. Keskin nişancıların kalabalıklara ateş açtığı Intercontinental Oteli şimdi The Marmara Oteli oldu.

Romanın 1990 senesinde bitmesinin sembolik bir önemi var: 1990 yılına dek, Türk Ceza Kanunu'nun 438. maddesi, tecavüz sanıkları eğer kurbanın fahişe olduğunu ispatlayabilirlerse cezalarının üçte bir oranında azaltılmasına izin veriyordu. “Bir fahişenin ruhsal ya da bedensel sağlığı tecavüzden olumsuz etkilenemez” diyerek savundular bu maddeyi kimileri.

1990'da, seks işçilerine karşı saldırılarda korkunç bir artış yaşandığında, kadınlar birlikte eylem yaptılar. Her zaman inanıyorum ki kadınların birbirleriyle dayanışma içinde oldukları ülkelerde ataerkillik geriler. Kadınlar bölündüklerinde ataerkillik pekişir.

O protesto eylemlerinin de etkisiyle 438. madde kaldırıldı.

Ve son olarak, kitaptaki beş arkadaş tümüyle benim hayal gücümün ürünü olmakla beraber, ilhamlarını İstanbul'da karşılaştığım gerçek insanlardan aldılar elbette. İstanbul'un yerlileri, yabancıları, 'sonradan gelenleri', sürgünleri... hepsini severek düşündüm, hayal ettim.

Leyla ve beş kadim dostu tamamen kurmaca karakterler olsalar da, bu romanda anlatılan arkadaşlıklar ve vefakâr dostluklar, en azından benim nazarımda, tıpkı bu can ve canan şehir kadar gerçektir, derindir.

İçindekiler

[Ön Kapak](#)

[Biyografi](#)

[Başlık](#)

[Künye](#)

[Perde](#)

[Harita](#)

[İthaf](#)

[Son](#)

[Birinci bölüm / Akıl](#)

[Bir dakika](#)

[İki dakika](#)

[Üç dakika](#)

[Nalan'ın hikâyesi](#)

[Dört dakika](#)

[Sinan'ın hikâyesi](#)

[Beş dakika](#)

[Altı dakika](#)

[Yedi dakika](#)

[Cemile'nin hikâyesi](#)

[Sekiz dakika](#)

[Zeynep'in hikâyesi](#)

[Dokuz dakika](#)

[On dakika](#)

[Hümeyra'nın hikâyesi](#)

[On dakika yirmi saniye](#)

[On dakika otuz saniye](#)

[Son sekiz saniye](#)

[İkinci bölüm / Beden](#)

[Morg](#)

[Leyla'nın beş kadim dostu](#)

[Bu yaşlı, delişmen şehir](#)

[Matem](#)
[Leyla'nın evi](#)
[Normal hanım vatandaşlar](#)
[Gümüşi Mercedes](#)
[Tepeden bakınca görünen manzara](#)
[Müthiş bir plan](#)
[Sabotaj Sinan](#)
[Karma](#)
[Yol](#)
[Düşkünler](#)
[Beklenmedik ziyaretçiler](#)
[Gece](#)
[Votka](#)
[Kusur insana mahsustur](#)
[Dönüş](#)
[İstanbul'a dönüş](#)
[Üçüncü bölüm / Ruh](#)
[Köprü](#)
[Özgürlük çağrısı](#)
[Mavi beta balığı](#)
[Leyla'nın doğum günü](#)
[Okuyucuya Not](#)
[Arka Kapak](#)